

PUTOVÁNÍ ZA KAMENNÝMI KŘÍŽI

Českého ráje a Podkrkonoší

Prastaré monolity ve tvaru kamenných křížů, případně křížových kamenů, ožívují po staletí kulturní krajinu téměř všech evropských států.

Na území Čech a Moravy je v současné době zaznamenáno více než 2 800 drobných kamenných památek v podobě křížů, křížových kamenů nebo kruhových stél, které jsou rozesety po obcích, uvnitř lesů, při cestách i mimo ně.

KDE SE VZALY?

Setkání s nimi člověka často donutí zastavit se a přemýšlet. Co jsou zač? Proč tu stojí? Komu záleželo na tom, aby vyrostly

právě tady? Na některé otázky je možné odpovědět. Někdy však i přes snahu a zdlouhavé hledání zůstává stále za otazníkem jen další otazník. Téma kamenných křížů a jejich poselství zařadilo hořické muzeum právě na dobu adventu, který je časem pokory, vnitřního klidu a rozjímání. Výstava Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší proběhne v Hořicích v Podkrkonoší od 25. listopadu tohoto roku do 27. února příštího roku.

Z velkého množství kamenných křížů a křížových kamenů ukazuje výstava v Hořicích ty nejzajímavější. Výstava Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší nabízí rovněž inspiraci k výpravám za tajemstvím minulosti. Za cíl si však také klade, probudit zájem o tyto mlčenlivé svědky minulosti s potřebou drobné památky chránit jako kulturní rozměr krajiny. Návštěvu Hořic mohou návštěvníci také spojit s další adventní

TEXT: TEREZA NETOLICKÁ, FOTO: WWW.MUZEUM.HORICE.ORG

výstavou muzea – Kouzlo Vánoc aneb jak si zkráslit čas vánoční, která představuje vánoční tradice na Hořicku i v celém Podkrkonoší. Výstava začíná 27. listopadu a potrvá až do 9. ledna příštího roku.

KŘÍŽ ZA VRAŽDU?

„Drobné kamenné památky někdy nazývané jako cyrilometodějské, smírčí, švédské kříže nebo prostě „baby“ měly zřejmě úlohu pietní, pamětní, hraniční nebo smírčí. Tradice trvalé vzpomínky v místě neštěstí, úrazu či náhlého úmrtí je stará jako lidstvo samo. Dodnes rok co rok přibývají křížky a pomníčky u silnic, pocit pozůstalých, že tragédie navěky nějak poznamenává krajinu, v nás dosud žije,“ uvádí Martin Witkowski, kurátor výstavy Putování za kamennými kříži Českého ráje a Podkrkonoší. „Lidskou pozornost dnes nejvíce poutají kamenné památky spojené se starým soudnictvím – jsou to kříže smírčí. Jméno jim daly tzv. smírčí smlouvy, které v období 14. - 17. století měly zamezit krevní mstě a odpovídajícím způsobem sjednat nenásilné a mimosoudní vyrovnání mezi vrahem a rodinou oběti. V Čechách a na Moravě se k dnešnímu dni podařilo nalézt asi 55 smírčích smluv, které vedle dalších bodů ukládají hříšníkovi zasadit kamenný kříž na místo, kde vraždu spáchal. Pravdou zůstává, že celá řada dalších smírčích smluv a zápisů o zřízení kříže nemluví, věnuje se především ekonomickému zajištění pozůstalých a zaplacení církevních obřadů, které měly zajistit odpovídací pokání pro hříšníka a posmrtný klid duši zavražděného,“ dodává Martin Witkowski.

ZA JÍMAVOSTI NA JEDNOM MÍSTĚ

Výstava představí více než čtyřicet velkoformátových fotografií nejzajímavějších středověkých a novověkých kamenných křížů z oblasti Českého ráje a Podkrkonoší. Fotografie doprovodí také příběhy, pověsti a legendy, které přiblíží důvod vzniku těchto drobných kamenných památek. Instalaci doplní i tři křížové monolity „in natura“ ze sbírek podkrkonošských muzeí.

STŘEDOVĚKÉ KŘÍŽE

V oblasti Českého ráje a Podkrkonoší se dnes nachází více než sto křížových monolitů, z nichž větší část tvoří kříže latinského typu, vysekané z jednoho kusu kamene - nejčastěji z pískovce. Ty nejstarší lze zařadit do středověku. Dokazují to vytesané symboly středověkých zbraní - meče, kuše, dýky, tesáky, širočiny, kopí atd., které mohly posloužit jako vražedné zbraně. Vyskytují se zde ale také kříže s letopočty, které ukazují na jejich novověké stáří. ■

Muzeum Hořice

Pondělí: zavřeno

Úterý – neděle: 9 - 12 13 - 17

Vstupné Městské muzeum:

- * Plné: 30 Kč
- * Snížené (děti, studenti od 6 do 18 let, senioři): 15 Kč
- * Rodinné (maximálně 2 dospělí a 1 a více dětí): 60 Kč
- * Zdarma děti do 6 let, držitelé průkazů AMG, ZTP a ZTPP, průvodci

